

① خطۂ دراسیۂ لفقہ اللغۂ

محمد احسانی فر اللنگرودی^۱

تنظیم: مجلۂ علوم و تعلیمات القرآن و الحدیث

المقطع: ماجستير علوم القرآن و الحدیث

الحجم: ۲ واحد

الهدف: التعرف على زوايا اللغۂ العربیة و ملامحها و خصائصها فی وجه کلی لمتعلمی علوم و معارف

القرآن و الحدیث

الفصول:

۱. تعريف فقه اللغۂ و الفرق بينه و بين علوم اللغۂ الأخرى
۲. تاريخه، كتب فقه اللغۂ قديماً و حديثاً
۳. الوضع اللغوى (حكمته، اقسامه و مقوماته)
۴. تدوين اللغۂ و غريب القرآن و الحدیث (التعريف بالكتب المدونة فی علم اللغۂ و اخواته)
۵. الحقيقة و المجاز
۶. الاشتراك و الترادف و النقل و الهمال (وقوعها و اسبابها)
۷. اللہجات العربیة (تعددها و اثرها فی فهم النصوص)
۸. بعض خصائص و قواعد اللغۂ العربیة
 - اوسع اللغات و افضلها
 - التصريف
 - التراكيب و الهيآت
 - الاعراب
 - الاضمار

۱. مدرس خارج الفقه و الاصول فی الحوزة العلمية بقم المقدسة.

- الاشتقاق و أقسامه (الاشتقاق الصّغير و هو التّصريف، الاشتقاق الكبير و ما يرجع إليه)
- التّأنيث و التّذكير
- تمييز المفرد و المثنى و الجمع
- ۹. صيغ العربيّة و أوزانها
- ۱۰. تعريب الالفاظ اللّخيلة

المنابع

العين (خليل الفراهيدي)، المحيط (صاحب بن عباد)، الخصائص (ابن الجني)، جمهرة اللّغة (ابن دريد)، الصّاحبي في فقه اللّغة (ابن فارس)، معجم مقاييس اللّغة (ابن فارس)، تاج اللّغة و صحاح العربيّة (الجوهري)، تهذيب اللّغة (الازهرى)، المخصّص (ابن سيّدة)، فقه اللّغة (الثعالبي)، المفردات في غريب القرآن (راغب الاصفهاني)، اساس البلاغة (الزمخشري)، النهاية في غريب الحديث و الاثر (ابن الاثير)، لسان العرب (ابن المنظور)، المصباح المنير (الفيومي)، المظهر في اللّغة (السيوطي)، مجمع البحرين (الطريحي)، الطراز الأوّل (سيد علي خان المدني)، دراسات في فقه اللّغة (صباحي صالح)، فقه اللّغة القرآنية (حيدري) و ...

② نصيحة اهل الحديث، نگاشته‌ای در آداب الحديث

احمد براریان^۲

کتاب «نصیحة اهل الحديث» نوشته ابوبکر احمد بن علی بن ثابت، معروف به «خطیب بغدادی» از دانشمندان مشهور شافعی است. سال ۳۹۲ق و اطراف بغداد، زمان و مکان تولّد وی بوده و بیشتر عمر خود را در همین شهر گذراند. او برای اخذ حدیث به شهرهای گوناگونی مانند نیشابور، اصفهان، بصره، دمشق و ... سفر کرد. در پایان به بغداد بازگشت و سال ۴۶۳ق در همان شهر، وفات یافت. خطیب بغدادی از استادانی چون ابوحامد اسفراینی (۴۰۶ق)، ابوبکر برقانی (۴۲۵ق) و ابونعیم اصفهانی (۴۳۰ق) بهره برد. او نگاشته‌های بسیاری در تاریخ، حدیث، فقه، اصول، عقاید، اخلاق و ادبیات دارد؛ اما نوشتارهای تاریخی و حدیثی وی مشهورتر و کتاب «تاریخ بغداد»، شاید، مهم‌ترین و بزرگ‌ترین اثرش باشد. بیشتر کسانی که شرح حال خطیب را نوشته‌اند بر جایگاه والای علمی او به‌ویژه در قلمرو حدیث اهل سنت، تأکید کرده‌اند. «تاریخ بغداد» او نیز پر از آموزه‌ها و گزاره‌های حدیثی است.

۲. طلبه حوزه علمیّه قم. (bararian.ah@gmail.com)